

Izhaja trikrat na teden v šestih izdanih, in sicer: vsak torek, četrtek in soboto, zjutranje izdanje opoldne, večerno izdanje pa ob 3. uri popoldne, in stane z uredniškimi izrednimi prilogi ter s „Kažipotom“ ob novem letu vred po pošti prejemana ali v Gorici na dom pošiljana:

Vse leto 13 K 20 h, ali gld. 6 60
pol-leta 6 „ 60 „ 3 30
četrt leta 3 „ 40 „ 1 70
Posamične številke stanejo 10 vin.

Narodno sprejema upravništvo v Gosposki ulici št. 9 v Gorici v „Goriški Tiskarni“. A: Gabršček vsak dan od 8. ure zjutraj do 6. zvečer; ob nedeljah pa od 9. do 12. ure. Na naročila brez doposlane naročnine se ne oziramo.

„PRIMOREC“ izhaja neodvisno od „Soča“ vsak petek in stane vse leto 3 K 20 h ali gld. 1 60.

„Soča“ in „Primorec“ se prodajata v Gorici v tobakarni Schwarz v Solski ulici in Jellersitz v Nunki ulici; — v Trstu v tobakarni Lavrenčič na trgu della Caserma in Pipan v ulici Ponte della Fabbra.

SOČA

(Večerno izdanje).

Uredništvo
se nahaja v Gosposki ulici št. 7 v Gorici v I. nadst. Z urednikom je mogoče govoriti vsaki dan od 8. do 12. dopoldne ter od 2. do 5. popoldne; ob nedeljah in praznikih od 9. do 12. dop. Upravništvo se nahaja v Gosposki ulici št. 9.

Dopisi naj se pošiljajo le uredništvu. Naročnina, reklamacije in druge reči, katere ne spadajo v delokrog uredništva, naj se pošiljajo le upravništvu.

Neplačanih pisem ne sprejemlje ne uredništvo ne upravništvo.

Ogledi in poslanice

se računajo po petih vrstah, če tiskano 1-krat 8 kr., 2-krat 7 kr., 3-krat 6 kr. vsaka vrsta. Večkrat po pogodbi. — Večje črke po prostoru.

Naročnino in oglašje je plačati loco Gorica.

„Goriška Tiskarna“ A. Gabršček tiska in zalaga razen „Soče“ in „Primorca“ še „Slovensko knjižnico“, katera izhaja mesečno v snopiščih obsežnih 5 do 8 pol ter stane vsakeletno 1 gld. 80 kr. — Oglašje v „Slov. knjižnici“ se računja po 20 kr. petih vrstah.

Odgovorni urednik in izdajatelj Ivan Kavčič v Gorici.

Bog in narod!

„Gor. Tiskarna“ A. Gabršček (odgov. Iv. Meljavec) tiska in zal.

„Centrifugalna“ posojilnica.

Semeniški profesor dr. Jožef Pavlica in profesor dr. Fran Kos sta priobčila v zadnji „Gorici“ oklic, ki naznanja, da začne poslovati danes — centralna, pardon: centrifugalna posojilnica.

Težek je bil ta porod. Več dohtarjev si je med tem razbilo glavo, da so morale priskakovati na pomoč vedno nove korifeje v klerikalnem zdravilstvu, dokler se vseh skupaj ni usmilil — dr. Jožef Pavlica, ki hoče biti Slovenec to, kar njegov tovariš v semenišču Lahom, ki tudi te dni otvarja „Banca Friulana“.

Danes stojimo torej pred gotovim dejstvom, da začne poslovati nova posojilnica, kateri se naslov — centrifugalna v resnici imenitno prilega. Kakor deluje centrifuga, tako bo tudi ta posojilnica, in njeni očetje so si naložili na svoja ledja in vest veličansko odgovornost, vsled katere bomo morali poslovanje in stanje te posojilnice skrbno zasledovati, da obvarujemo naše ljudstvo — nesreče, v katero prav lahko pade.

Da bodo čitatelji videli, v kakošnih težavah in s koliko lažjo, s kolikim hlinavstvom se je porajala ta posojilnica, še več: kolike kazni je vredna cela ta uprav škandalozna spletkarja, naj tu podamo kratko zgodovino te posojilnice.

Že lansko poletje je objavila „Soča“, kako hodi kaplan Dermastia v Ljubljano po inštrukcije, da bi zanesel tudi na Goriško boj na gospodarskem polju. Pri dr. Gregorčiču pa je bil prve dni julija shod, ki se je že bavil s tako klerikalno gospodarsko organizacijo — v prvi vrsti s „centralno posojilnico“, ki naj bi bila v konkurenco „goriški ljudski“ ter bi ob enem preprečila znani Tumov načrt, da bi se največja naša posojilnica v Gorici proglasila za — centralno, ker bi izvrševala vse njene posle brez novih upravnih stroškov.

— 146 —

MARCO VISCONTI

ZGODOVINSKI ROMAN

✱

Italijanski napisal Tommaso Grossi.

(Konec)

Marta, ki je klečala na gomili svojega Arrigozza, je po končani molitvi vstala, da bi odšla, a gredé mimo kapele, je vstopila, sklonila se na tisti kamen ter ga poljubila spoštljivo in ljubeče. Sokolarjeva žena je storila ravno takó in za njo po vrsti vse druge ženske. Ermelinda in Lauretta, ki ste bili tudi prisotni, niste mogli dolgo gledati tega ganljivega prizora, ampak ste se vrnili zvečer sami po gorskih stezah, da ste jokali in molili pri tistem kamenu, kateri je bil od tistega časa smoter njunih vsakdanjih samotnih sprehodov.

Lupo se ni udeležil vaških slovesnosti. Odšel je bil z Ottorinom v Palestino. Potem, ko je bila umrla Bice in tudi Marko, ni mogel mladi vitez pre-

Dr. Tuma je pokazal pri tej priliki jasno dovolj, da mu ni prav nič za svojo osebo. Ker je menil, da naš razpor še ni tako velik, da bi se ne dal preprečiti vsaj na gospodarskem polju, je meseca julija poiskal „ljubljenca“ dr. Antona Gregorčiča in ga vprašal: je li res, da se namerava ustanoviti taka posojilnica, opozorivši ga na morebitne posledice. Dostavil je še, da se on sam rad umakne, ako je njegova oseba res na poti... Dr. Gregorčič je odgovarjal po svoji katoliški navadi tako, da se je moralo soditi, da se taka posojilnica ne ustanovi in da je ona novica le — govornica. Koliko rodoljubja na Tumovi in koliko hinavščine na „ljubljenčevih“ strani!

Nekoliko časa je vse potihnilo, ali v uradnem listu „L'Osservatore Triestino“ 13. oktobra 1899. št. 235 je bil natisnjen razglas c. kr. okrožne sodnije 10 oddel. v Gorici, s katerim se naznanja občinstvu, da se je vpisala z dnem 3. oktobra 1899. v sodni register „Centralna posojilnica v Gorici, registrovana zadruga z omejeno zavezo“, s sedežem v Gorici. Iz tega razglasa je razvidna sledeča naloga in organizacija zadruge:

„Podjetje stoji na društveneni pogodbi, narejeni v Gorici dne 17. julija leta 1899.

Zadruga ima namen:

1. podpirati in osredotočiti zadružno organizacijo kmetijskega stanu na Goriško-Gradiščanskem;

2. dajati svojim udom posojila in obrestovati hranilne vloge in

3. dobivati v izvrševanje pod 1. in 2. navedenih namenov denarna sredstva kreditom.

Načelstvo obstoji iz sledečih gospodov:

1. Alfred grof Coronini-Cronberg, graščak v Gorici, predsednik;

2. Dr. Franc Kos, c. kr. profesor v Gorici;

3. Ivan Berbuč, c. kr. profesor v Gorici;

4. Miroslav Premrov, notarski kandidat v Gorici;

statí več v teh krajih. Vsakikrat, ko mu je prišlo v glavo, da Lodrisio ne more biti daleč od njega, je čutil, da mu kri kipí; nekaj ga je gnalo, da bi ga poiskal, da bi se poskusil z njim z bridkim mečem, in naj bi izgubil življenje jeden ali drugi. Toda bil je obljubil umirajoči soprogi, da ne bo iskal osvete. Ta obljuba mu je bila sveta, zato je bežal, da bi jo mogel spoštniti.

A neki drugi naš znanec je bil prišel tiste dni v Limonto, namreč Tremacoldo. Ermelinda, spomnivši se, koliko si je bil on prizadel in pretrpel za njeno ubogo Bice, ga je vsprejela kakor kakega ožjega in dragega sorodnika.

Po končanih slovesnostih je glumec hotel iti naprej; a grofica, spomnivši se svoje obljube, ko je videla, da ga ne more pripraviti do tega, da bi sprejel kako vrednostno reč, mu je izročila priporočilno pismo za papeževga poslanca Bertranda Del Progetto. S tem se je napotil Tremacoldo v Bolonjo, od koder se je vrnil oproščen od izobčenja, katero si je bil nakopal, ker se je bil lotil prepovedanega dela po cerkvenih doležbah. Tedaj, vrgši za vedno s sebe čepico s kraguljčki in pisani jopič, se

5. Ivan Rojec, kurat v Biljah;
6. Ivan Dermastja, kapelan v Solkanu;

7. Anton Klančič, veleposestnik v Podgori.

Društveno firmo podpisujeta veljavno dva udeleženca.

Zadružni deleži so dvojni: Glavni deleži po 100 gld. in opravični deleži po 1 gld. Vsak zadružnik mora plačati vsaj jeden zadružni delež in vsakemu je slobodno z dovoljenjem načelstva, založiti glavnih ali opravičnih deležev, kolikor hoče.

Vsaka zadruga v smislu postave z 9. aprila 1873. pa mora založiti vsaj jeden glavni delež; vsak drug društveni član mora imeti vsaj jeden opravični delež.

Zaveza zadružnikov je omejena v smislu zakona z dne 9. aprila 1873. št. 70. drž. zak. Posestnik glavnega deleža jamči v slučaju konkurza ali likvidacije zadruge za njene zaveze ne samo z glavnim deležem, temveč tudi še vrhu tega z dvojnimi zneskom glavnega deleža in sicer tolikokrat, kolikor ima glavnih deležev, tako da daje vsak glavni delež skupaj jamstva za 300 gld. Posestnik opravičnega deleža pa jamči razen še z nadaljnjim zneskom 49 gld., tako, da vsak opravični delež daje jamstva za 50 gld.

Društvena naznanila se razglajajo po potrebi z oznanili v uradnihi nabitimi ter v enem ali več lokalnih listih, katere načelstvo v to določi.

V „Soči“ 24. novembra smo pisali med drugim:

„Dokler nismo čitali razglasa v uradnem listu, nismo mogli verjeti, da se je nova posojilnica v istini ustanovila. Iz razglasa smo se prepričali, da dr. Anton Gregorčič ni odkritosrčno postal, da se ni ustanovila, kakor so nekateri govorili, „zveza posojilnic in zadrug na Goriškem“, marveč da se je napravila nova samostojna posojilnica, konkurenčni zavod „Goriški ljudski posojilnici“ in „Trgovsko obrtni zadrugi“. Jeden član načelstva nove posojilnice (dr. Kos) je zatrjeval, da

je opravil kot duhovnik, in iz glumca se je prelevil v kanonika. Vendar se ni mogel popolnoma znebiti ljubezni do posla, kateri je toliko časa opravljal. Sree mu ni dovolilo, da bi se ločil od svoje tamburice, s katero je razveseljeval družbo o priliki kake slovesnosti, ali če ga je k temu priganjal kak njegov prijatelj ali predstojnik. A ko je kaj zapel in zagodel, to se mora priznati, ni nikdar prestopil mej dostojnega vedenja in pohlevnosti. Sicer pa je blaga duša, večni veseljak, doživel čez osemdeset let, in česar bi se skoro ne moglo verjeti, a je bilo vendar res, kot kanonik se ni z nobenim svojim tovarišem nikoli niti najmanj spril.

Dve leti po dogodbah, katere smo opisali, je v Limonti umrla Ermelinda, po kateri so vsi ondodni ljudje žalovali. Med njeno zapuščino so našli tudi zadnje Markovo pismo. Shranila ga je bila v neko skrinjico, v kateri je bila tudi spravljen nekak zlati verižica. Nikdo ni znal ugani, čemu je bila ondi tista verižica, in kaj bi imela pomeniti, le sokolarjeva žena in njena hči Lauretta ste vedeli to, a oni dve niste nikoli izdali te skrivnosti.

gre le za zvezo posojilnic, da je dal svoj podpis le proti zadržanju, da gre za prvo in ne za drugo, da pa prvotnih pravil ni niti pogledal. Drugi gospod, ki je tudi član načelstva, je takisto zatrjeval, da se ni nameravala ustanoviti posojilnica, kakor je razglasila v „L'Osservatore Triestino“, marveč, da se je v njegovi prisotnosti sklepalo, da se napravi „zveza gospodarskih zadrug“ po vzgledu one v Ljubljani, da je dr. Šusteršič sam sestavil pravila zveze tudi za Goriško, da je vsled razglasa v „L'Osservatore Triestino“ primerjal prvotna pravila, poslana po dr. Šusteršiču, in registrovana pravila, in da se je prepričal, da so nova pravila vse kaj drugega, kakor ona, katera so se pri posvetovanju pri dr. Antonu Gregorčiču sprejela. Poizvedeli smo dalje, da se je pri posvetovanju pod predsedstvom dr. Antona Gregorčiča splošno obečala ustanovitev „zveze gospodarskih zadrug“ po vzgledu one v Ljubljani in da se je registriranje nove zveze izročilo le nekaterim gospodom načelstva!

Pravila nove posojilnice so nastala torej le potom — prevare. Sklenilo se je eno, izvršilo drugo. Dva gospoda sta bila v veri, da sta podpisala belo, a sta podpisala črno! No, danes so vsejedno vsi zadovoljni! — Toda „centralne posojilnice“ niso otvorili, dasi so imeli prostore že pripravljene. Zadnja „Gorica“ sama je povedala, zakaj ne, namreč: upali so, da dobé prekrasno urejeno in imovito „Goriško ljudsko posojilnico“ v svoje klerikalne kremplje, a ker se jim to ni posrečilo, otvarjajo zdaj svoj „katoliški“ zavod! — Iz tega dragocenega priznanja je jasno vse klerikalno-„Goričansko“ rokovanjstvo v ostudnem boju do občnega zbora naše posojilnice 29. aprila in še pozneje. Toda o tem pozneje!

Načelnik je bil grof A. Coronini. Toda ta mož ni dal nikoli novca nobenemu slov. zavodu, ki so že stari in močni, toliko manj novi posojilnici, ki ničnima! On se je lepo na tihoma odtegnil. Njegov namestnik je bil no-

Grof Del Balzo je še prav dolgo časa živel. Učakal je, da je umrl Azzone, kateremu je nasledoval Luchino. Doživel je, da je tudi ta umrl in da je za njim gospodoval Ivan. O Marku se je govorilo le še kot o nekem slavnem nekdanjem vojščaku, o imenitnem možu, o katerem govori povestnica; njegovo ime je bilo imenovano s spoštljivostjo in občudovanjem. Ko ga je slišal hvalliti, se je grof nemalo ponašal, kakor da bi bil tudi on deležen te hvale. Tista njegova slabost, da se je skušal vedno imenitnega delati, katero bi bil mogel pregnati od njega jedino le strah, je zadnja leta njegovega življenja, ko je bilo vse mirno in varno, posebno bujno poganjala. Kdor bi ga bil tedaj slišal govoriti o Marku! On, namreč grof, je bil njegov svetovalec, njegov prvi prijatelj, duša vseh njegovih podjetij.

„Če bi bil mene slušal!“ je dejal včasih z nekim skrivnostnim izrazom na obrazu, „o, če bi bil mene slušal!... Toda pustimo, o nekih rečeh je najboljše molčati; dasi se je od tistega časa že mnogo sprememb dogodilo, je vedno še najbolje molčati.“ Takó rekoč je napihnil obraz in potegnil pomenljivo z roko čez

tarski kandidatke Premru. — Ko je pozneje dr. Tuma sprožil v skupni seji ravnateljstva in nadzorstva naše »Goriške ljudske«, naj bi se povabilo ravnateljstvo »centralne« na skupen dogovor, kako preprečiti ta razdor na gospodarskem polju (Eto nov čin plemenitega rodoljublja!), je pa odgovoril za ravnateljstvo centralne kaplan Dermastia, da vsak dogovor — odklanja. (O tem več pride). — Zadnja »Gorica« pa nam je razkrila novega predsednika — dr. Jožefa Pavlica iz semenišča.... Poleg njega se je upal dati podpis v javnosti edino še prof. dr. Kos!

Koliko hinavščine, koliko drznih spletkarij! O teh več prihodnjič!

Za danes konstatujemo le dejstvo, da so tisti glasoviti liberalci okoli »Gorice«, ki so ves čas koketovali s »Slov. Narodom«, da bi ga odvrčali od naše stranke — srečno prijadrali pod vrhovno varstvo jednega dr. Pavlice, onega možička, katerega se ogiblje kakor kuge vsak količjak svobodomiseln človek; prijahali so pod zastavo najernejše reakcije. (Dalje pride).

„Tiho delovanje“ — slepilo.

II.

»Gorica« priznava, da deželni glavar se ni oziral na to, da je na čelu provincije, v kateri živé večina Slovinci, ter pravi, da noče preiskovati, ali je postopal dr. Pajer tako, kakor je, iz antagonizma proti Slovincem, ali iz strahu pred svojimi pristaji, ali iz navade, ali iz nesigurnosti v izraževanju svojih misli v slovenščini. — Kako so vedoma najivni! Deželni glavar je postopal tako, da ni govoril niti besedice slovenski, razven pri otvoritveni in pri zaključni seji, pač iz tega vzroka, ker je hotel varovati strogo laško lice deželnega zbora, da se pokaže, da Lah i in laščina gospodarijo v njem ter da Slovinci in slovenščina se le milostno trpe v zbornici. Lah razumejo varovati pozicijo svojemu jeziku, ker vedo, da le tisti kaj velja, čegar jezik se na predsedniškem mestu take korporacije, kakor je deželni zbor, upošteva tako, da se v njem tudi vodi obravnavanja. In na tem predsedniškem mestu je sedel stari lisjak dr. Pajer, kateri ne izpusti iz rok svoje navade, rabiti izključno le laški jezik v deželnem zboru v sejah, ker od slovenske strani ne naleti na odpor, dokler bo še »vodil« našo deseterico dr. Gregorčič. Vse drugi izgovori, kakor strah, navada, nesigurnost, odpadejo, zlasti zadnje, ker pri vodstvu sej bi bil dr. Pajer v izraževanju v slovenščini gotovo bolj siguran nego je bil dr. Gregorčič, ko je debatoval z Valentinom po laški! Čemu, čemu, gospoda, iskati vzrokov v taki reči, ko je vendar vse tako jasno in ko vsi dobro poznamo dr. Pajerja. O tej priliki se je le pokazalo, da dr. Gregorčič in njegova stranka nima smisla za to, priboriti našemu jeziku v deželnem zboru tistih pravic, katere mu tičejo, in po tem sodé — tudi drugodi ne!

Sedaj pa pride neko velikansko varovanje pravic Slovincem! Glavar je hotel, da bi bile citane interpelacije koncem seje, čemur sta se uprta dr. Rojic in dr. Gregorčič, čes, da to se ne strinja z opravičnikom in z dosedanjim običajem. Deželni glavar se je udal. Strašansko potezanje in strašanska pridobitev! Interpelacije v našem deželnem zboru

čelo, hotéč s tem pokazati, da ondi notri tičijo prevažne skrivnosti.

A Lodrisio? — Naši bralci, kateri... seveda niso brez srca, bi gotovo najraje slišali, da ga je zadela zaslužena kazen. Naj bodo uverjeni, da tudi nam bi ugajalo to. A kaj se hoče! Treba nam je vsem skupaj nekoliko hladnokrvnosti, ker zgodovinskih dogodkov ne moremo sukati in obračati po svoji glavi. Poslušajte torej, kaj se pravi o tem hudobcu.

Več let se je klatil po raznih krajih Italije, a l. 1338. se mu je s Scaligerjevo pomočjo posrečilo najeti tritisoč in petsto konjkov — kar je bilo za tedanje čase mnogo — in še veliko množico pešcev. S to vojsko, ki se je zvala četa svetega Jurija, in kateri se je po poti pridružil nebroj tatov, roparjev in slične soderge, nadejajoče se plena, je ropaje in požigaje udaril na Milansko. Blizu Parabiaga ga je pričakoval Luchino z vso silo Milancev in njihovih zaveznikov. In takó se je ondi unela tista glasovita bitka, ki je dobila ime po ondotnem kraju. Lodrisio je bil popolnoma pobit in je padel živ v roke zmagačca, kateri je, če uvažujemo tedanje šege, postopal z njim jako prizanesljivo; spravi ga je namreč z obema sinovima

v minolem zasedanju so bile citane le v končnih vprašanih razven prve kratke, ali torej ni skoro vse jedno, ako se citajo poprej ali pozneje. Kaj je s tem pridobljenega, ako se čita interpelacija pred dnevnim redom, in kaj je izgubljenega, ako se čita po njem? Najbrže nič v obeh slučajih! In ta govore, da dr. Rojic in dr. Gregorčič sta varovala pri tem pravice Slovincem. Kdo govori in piše tako, ako ne »politični slepiči«! To so »pravice«, za katere se bore naši »voditelji«!

»Gorica« govori dalje zopet enkrat o abstenenčni politiki, katero natvezuje zopet dr. Tuma, o katerem v člankih od torka trdi, da on je tisti »sovražnik« v domačem taboru, katerega se je bilo bolj bati nego Lahov! Vedoma in hotoma »Gorica« zopet laže v vprašanju o abstenenci, trdè, da dr. Tuma je govoril, da abstenenčna politika je neumna, ali da jo je on vendarle vpeljal proti volji dr. Gregorčiča itd. Opetovano že smo pribili, da »Gorica« piše o abstenenci, kakor jej kaže. Kadar je treba reči, da abstenenca je rodila dobre posledice, pravi: vidite, vse to je zaslug dr. Gregorčiča, kadar pa treba obsoditi abstenenčno politiko, pa pravi: vidite ga, dr. Tuma, kam nas je zapeljal! V navedenem slučaju se, kakor rečeno, spoditka zopet ob njega. Potem pa, ko ve, kako se je zlagala, se predrzne zapisati: »To kaže pač jasno...« kakor da bi računala z golo istino. Tako delajo edino le »Goričanski politični slepiči«! In da bi vzdržala čitatelja v veri, da njene laži so resnica udari na veliki boben o »poštenosti, pohlevnosti, odkritosrčnosti in značajnosti« dr. Gregorčiča! To pa to! In vse te lastnosti so mu pridobile zaupanje in naklonjenost v vse krogih, in posledica so vspehi! Neradi, ali ker »Gorica« že kadi s tako veliko kadilnico »ljubljenca naroda«, naj omenimo tu, da odkritosrčnosti pač je malo najti pri dr. Gregorčiču. Neki prisiljeni zivatarski nasmeh in nerodno govorjenje ga kazeta pač v drugi luči, v tisti, v kateri navadno vidimo skoro vse klerikalce. In vse obnašanje, nasmehovanje in nerodnost njegova naravnost odbija, ne pa da bi mu pridobivala zaupanje in naklonjenost!

»Gorica« meni tudi, da ni narodni greh okolnosti, da je govoril dr. Gregorčič v debati z furlanskim contejem Valentinom laški. Mi pa pravimo ponovno, da je to velik, neodpušljiv, v nebo kričè narodni greh, in kdor stori kaj takega, tisti nima nikakega smisla za naš boj za ravnopravnost! Dr. Marani, dr. Verzegnassi itd. tudi znajo slovenski, ali govore le laški v deželni zbornici in na govore slov. poslancev odgovarjajo le laški, če tudi kedo izmed teh ne zna tega jezika. Govore slov. poslancev tolmači navadno Lahom ali dež. glavar ali prisotni dež. uradnik, laški govori pa nikdo! Tako je varovana veljava laškega jezika v naši zbornici na vse strani. Če se je torej ponižal dr. Gregorčič tako nizko, da je zraven še trepetaje in z negotovim glasom govoril laški, je to neodpušljiv narodni greh ter velik udarec v obraz našemu boju za ravnopravnost! In tak udarec nam je prizadel sami »ljubljenec naroda«, dr. Gregorčič!

To pač jasno označuje njega in vso njegovo »bando« na sploh, ter kaže očito, da naši klerikalci — kakor drugod — nimajo smisla za stremljenje po tistih pravicah in po napredku, kateri si želi naš narod.

Dopisi.

Iz goriške okolice. (Nekaj za smeh in jezol!) — Smešna pridiga! Pri nas nekje (!) se je v nedeljo gospod nunc prav grdo repenčil. Hitro, ko smo ga na leci zagledali, smo si mislili, da mora biti že kaj

v trdnjavo sv. Colombana, kjer je bil zaprt do l. 1348. In potem? — No, ko je umrl Azzone in kasneje tudi Luchino, ga je nadvladika Ivan oprostil. In potem, ko se mu je še marsikaj pripetilo, je umrl v Milanu dne 5. malega travna 1364. naravne smrti v jako visoki starosti.

In bil je pokopan z veliko slovesnostjo, magnaliter, kakor nam sporoča zgodovinar, katerega smo že omenjali. In še več: Bernabó, gospod milanski, je v znak žalovanja odložil neke sijajne bojne igre. Knezi, grofje in baroni, kateri so bili že došli, da bi skazali svojo hrabrost, so morali čakati, da je bilo prej z vso častjo spravljeno pod zemljo: truplo tistega Lodrisia. Pač reči, ki bi na prvi mah morale razjeziti človeka! Toda če kdo nekoliko bolje prevdari, si domisli vendar, da, ko je božja previdnost vrnila tako in ne drugače, je morala gotovo imeti svoje razloge k temu; in da, kar mi želimo videti vsakogar že na tem svetu poplačanega po zaslužanju, kažemo s tem le svojo nestrpnost, lehkomišljenost, predrznost, ali še kaj slabšega. Takó bi skoro hoteli mi biti bolj razumni nego Tisti, od katerega smo dobili razum, in pozabljamo, da se računni tu le začenjajo, a sklepajo se drugje.

važnega danes, sicer ima navado le pred altarjem pridigovati, menda se mu ne zdi vredno, da bi se potrudil na prižnico. Ropotal je proti liberalnim časopisom ter rekel mej drugim, da vsi, kateri citajo »Soča«, »Primorca« in »Slovenski Narod«, bojo pogubljeni, ter da take čitatelje ni mogoče odvzeti od tega velikega greha.

Potem je prišel omenjeni g. nunc na ples (ta je bila selepša!) rekoč: še več greh se dela pri plesu, ker pri vsakem plesu hudič z velikimi rogovi na sredi stoji ter zapiše v svoje črne bukve vsakatega, ki se prvi zavrti, za prve plesalce ni več odvze ni več molitve. Ko je g. nunc s solznimi očmi omenil hudiča z velikimi rogovi, je šlo vse v smeh po cerkvi. Jaz bi prašal g. nunc, kako more hudič vpisati prve plesalce v svoj protokol, ker jih ne pozna in tudi nobenega še ni prašal za ime in priimek ter za hš. št.

Dragi čitatelji, ali bi se ne smejal konj takemu kvasenju v božji hiši? To se pravi ne ljudstvo podučevati o resnici, ampak ljudstvo podivjati ter mu vzeti čisti um. Ni čuda potem, da prosto ljudstvo tiči do vratu v krivoveri ter veruje na take neumnosti in »čudeže«, da človeka, ko jih včasih posluša, napadeta ob enem smeh in jeza.

Se nekaj! Neki duhovnik iz goriške okolice je nekega dne v preteklem tednu v neki kavarni jako pazljivo prečital vs »Slovenski Narod«. Isti se gotovo malo briga za smrtni greh, pod katerim je omenjeni častnik od samega ljubljanskega škofa prepovedan čitati, in najbrže se tudi ne strinja z goričano prepovedjo svojega tovariša.

Domače in razne novice.

Zopet zloraba »Solskega Doma«. — V »Solskem Domu«, kupljenem v velikem delu od naše stranke, se združujejo vse klerikalno- »Goričanske« spletkarije; zdaj so spravili tje kaj se svojo — centrifugalno posojilnico!

Prvotno poslojje je kupila »Goriška ljudska posojilnica« po prizadevanju dr. Tume in Gabrščeka. Brez posojilnice in imenovanih dveh gospodov bi danes ne imeli »Sol. Doma«. — Za zidanje novega poslojja je nabrala »Soča« večino denarja, kar pričajo tiskani izkazi. Posojilnica je vsako leto podpirala solske zavode in je dala za zidanje cel tisočak! — Zdaj pa se v istih prostorih razšopiri nov zavod za — razdor v deželi tudi na gospodarskem polju.

Na tako brezmejno predrznost sedanjega odbora »Sol. Doma« ne vemo pravega odgovora! Umeje se, da »Goriška ljudska posojilnica« ne more in ne sme dati niti novca več »Sol. Domu«. In ta podpora je znašala vedno več nego znaša najemščina!

Mi protestujemo v imenu slovenske javnosti proti tako predrznomu strankarskemu zlorabljenju onega »ruštva«, ki bi moralo biti vzvišeno nad domači naš razkol... Spekulacija klerikalno- »Goričanske« bande, da bo naša stranka vsejedno še dalje podpirala »Sol. Dom« radi mladine, je naravnost nesramna. — Utegne se zgoditi, da naša stranka načeloma odtrgne sleherni novce podpore! Kaj potem? — Boste kričali in deklarovali o vzgoji naše mladézi?! Da, toda ne pasite svojih strankarskih strasti na račun te naše mladézi, ne izkoriščajte, ne zlorablajte je...! Dokler pa to delate, nimate pravice niti do novca podpore od naše strani!

Klerikalne lopovščine in »Trgovsko-obrtna zadruga«. — Kar stalna rubrika »Klerikalne lopovščine«! V vsaki številki! Kako je vendar surova ta »Soča«!

Oglejmo si danes novo lopovščino, katero so zapisali ali dali zapisati v »Gorici« st. 43. dne 29. maja 1900 po Kristusovem rojstvu ali »božji namestniki« sami ali pa njihovi oprede. Govori o »Trgovsko-obrtni zadrugi«, čes, da bo potrebno kazati našemu ljudstvu na one kimavce, katere si je zbral g. dr. Tuma okolu sebe v tej zadrugi, iz katere je pahnil vse razsodne in inteligentne domačine, da ne more nikdo kontrolirati, kaj se tam godi! — Kaj vendar je to drugega, če ne prava pravcata klerikalna lopovščina na »katoliški podlagi«! V odboru zadruge sede z načelnikom vred ugledni naši trgovci in obrtniki, kateri vodijo zadrugo prav previdno. In vse te gospode imenuje »Gorica« kimavce g. dr. Tuma! Zavod je v njihovih rokah, da pa jim ga je uživil dr. T. in da jim sedaj stoji ob strani na pomoč, za to so mu le hvaležni, ali zato ne morejo biti le »kimavci«! Zrno cele lopovščine pa tiči v tem, da trdi »Gorica«, da ne more nikdo kontrolirati, kaj se tam godi. Torej odbor, 36 uglednih naših trgovcev in obrtnikov, ne more kontrolirati, kaj se tam godi? Ste čuli Vi, gg. trgovci in obrtniki, kako Vas časti »Gorica«, ki je glasilo »ljubljenca naroda«, dr. Gregorčiča, torej tudi »ljubljenca trgovcev«, ki pripadajo slov. narodu! Kimavci ste Vi, tako trdi sam dr. Gregorčič, in brez kontrole!

Dr. Tuma je po imenju »Gorice« pahnil vse razsodne in inteligentne domačine iz zadruge! Kóga pa? Prof. Čebular je odletel na obnem zboru, ker ni bil več voljen! Kako ga je pahnil torej dr. Tuma iz zadruge? G. Blažon pa se ni dal več voliti, ali je prišel v nadzorstvo »Goriške ljudske posojilnice«. — Da je odletel prof. Čebular, je le prav, ker kako je ta inteligenten domačin(?) »razsoden«, je pokazal jasno na obnem zboru.

Namen posvečuje sredstva. Sredstva tu so: laž, podkivanja, perfidnost, namen pa: skodovati zadrugi z lažmi, po katerih bi se odvrčalo občinstvo od nje ter opozarjalo in vezalo na novo »Centrifugalno«.

Naš podlistek. — Danes skončujemo v podlistku znameniti roman M a r c o V i s c o n t j, kateremu so sedeli naši čitatelji z živim zanimanjem, kakor smo čuli od raznih strani. Roman izide kot druga knjiga »Svetovne knjižnice« že začetkom prihodnjega meseca, ki bo stala komad po 1 gld. 20 kr. Naročila sprejema naša tiskarna. Nadejamo se, da seže občinstvo pridno tudi po tej lepi knjigi, kakor se je to bilo zgodilo z »Ben-Hurom«.

S prihodnjo številko pričnemo z drugim berilom v podlistku, z julijem pa začnemo priobčevati imenitni roman »Quo vadis«, kateri je spisal prosluli poljski pisatelj in pesnik Sienkiewicz.

Ples v Gor. Vrtojbi. — Pišejo nam: Škandal za škandalom! Ni zadosti, da pojejo naši fantje laške pesmi, ni zadosti, da so zelo, zelo mlačni, no oni hočejo našo Vrtojbo pripraviti še ob narodno čast, kar je niso že tako potlačili v blato. Saj je že tako razvpita naša Gor. Vrtojba!

V nedeljo so plesali na laški takt, imeli so laške lepake in nekaj tudi v spakedrani slovenščini. Naredili so jih godeci sami z »biksom«. Sramota za našo vas, da je v njej tako malo čustva za svetlinje slovenskega naroda! Sramota je tudi, da navadno največ v županovi krčmi pevajo laški, ne da bi jih kdo grajal.

Umevno je, da obsojamo najslavesnejše vsi Vrtojbanci početje fantov in jim kličemo: sramujte se! V prihodnje pa bodite fantje Slovinci, in ne »pu-tič — pu-miš«!!!

Poskusen samomor. — Včeraj se je hotel zastrupiti 20 letni kleparski pomočnik Pet. B. andel v prodajalnici R. Krena v Gledalski ulici. Zavžil je neki strup v prodajalni, na kar ga je začelo zvijati po trebuhu, da so ga prepeljali v lekarno Kärnerjevo, kjer je zavžil protistrup, ki pa je tako pomagal, da je mogel B. andel, potem ko je bil malo časa v bolnišnici, iti sam domu, ter je brez nevarnosti.

»Legina« šola v Št. Lovrencu Nebeljskem. — Presunilo je nam srce, ko smo čitali v poročilu o obnem zboru »Lege« v Arco, da to zloglasno društvo napravi svoje šolo v Št. Lovrencu Nebeljskem v Brdih, torej v kraju, ki je popolnoma slovenski z okolico vred. Ni nam znano, kako je prišla »Legi« do tega, da hoče ustanoviti tam svojo šolo; da bi bili prosili Briči za njo, se nam ne zdi verjetno. Ali računajmo z dejstvom, da »Legi« namerava odpreti v Št. Lovrencu Nebeljskem svojo šolo. Ako bi se to zgodilo, tedaj nastane za tamosnje kraje nevarnost v narodnostnem pogledu in čez Biljano gori bi silila laščina dalje v Brda, kakor sili čez Ločnik in Mošo ter čez Podgoro. Rodoljube v Brdih opozarjamo na to pretečo nevarnost v nadi, da se dobé moške, ki bodo znali preprečiti ustanovitev laske šole v slovenskih Brdih, kateri bi bila, ako se odprvi, lepim Brdom v sramoto, in bi se nam pogubilo znatno število Slovincem. Pozor na to, drugo ukrenemo po drugem potu!

Padel je z omnibusa. — Včeraj je hotel skočiti na omnibus, ko je bil v teku, Ivan Glesčič iz Šempasa, ki služi v Vrtni ulici pri Kaufmannu. Spodrsnilo mu je in padel je pod voz, ter je bil ranjen na desni nogi in si je prebil koleno.

Prenesli so ga v bolnišnico.

»Legi« na delu. — V ulici proti Solskemu mostu napravi »Legi« nov otroški vrtec. Natečaj je že razpisan, vsled česar se da sklepati, da postavijo poslojje v najkrajše mogočem času. Opozarjamo že danes slovenske starše tam okoli, da se ne dadó premotiti po sladkih besedah zvutih Lahov, da bi pošiljali otroke v laški solski vrtec ter jih tako vzgojili za renegate, ki potem ne spoštujejo ne svojega materinega jezika pa tudi ne staršev.

Iz poročila o delovanju »Lege« v minolem letu je posneti, da v Devinu v laški soli je 47 učencev, v otroškem vrtcu 17, v Podgori 40, v otroškem vrtcu 57, v Sv. Križu 75 v vrtcu, v Ločniku 110, pri Solskem mostu 72. Med temi seveda je tudi marsikateri slovenski otrok, ki je tako izročil laškemu zrelu. Opozarjamo slov. starše ponovno, da ne izročajo svojih otrok Lahom, apelujemo pa tudi na prizadete v to poklicane slovenske činitelje, da se upro razširjenju laškega vpliva, kjerkoli treba!

Obvisel je na črešnjih. — 14 letni dečko Merlakov Lojzek v Rifembergu je splezal na črešnje, da bi se navžil sladkega sadja. Ko je trgal črešnje, se je veja pod težo zvila, vsled česar je padel, ali obvisel je na nižji veji, katerega ga je prišla za obleko. Pri padcu je dobil rane na desni strani prs, da so ga morali pripeljati v Gorico v bolnišnico.

Izpred sodnije. — V ponedeljek je stal pred tukajšnjo okrožno sodnijo 25-letni Valentin Perko iz Foljana, ki je lani na nekem plesu v Moši nevarno telesno ranil A. Petarina. Obsojen je bil na dve leti težke ječe. Posledica pretepa!

Zblaznela je 33 letna kuharica Kat. Uran iz Stori pri Sezani. Služila je v Gorici, kjer je pokazala večkrat znake verske blaznosti, ker je fantazirala o različenih verskih rečeh. Svoji gospodinjji je rekla opetovano, da molitev je pri njej prva, potem

pride šele delo, čeprav je zanemarjala slednje. Revo so bili vložili v bolnišnico, odkoder pa so jo domači pripeljali na svoj dom.

Trgovsko-obrtna registracija za druga. V Gorici naznanja, da bodo nje uradni prostori oba binkonstna praznika zaprti. Opozarja se na to p. n. občinstvo, da si ne dela morebitnih nepotrebnih potov.

Dirka kolesarskega društva „Gorica“ se je morala vsled odobrogega sklepa odložiti. Društvo priredi v nedeljo dne 3. junija t. l. izlet v Postojno. Odhod iz Gorice ob 5½, zjutraj od kavarne „Evropa“.

Listina. — G. F. v Š. Pride prihodnjic.

Razgled po svetu.

K položaju. — Nada, da za časa delegacij v Buitinje se končno morda le pride do kakšnega sporazumjenja, se je izjavila. Čehi ne odnehajo od obstrukcije, dokler se ne ugodijo njihovim zahtevam. Poljaki zapustajo desnico ter so za tako večino, s katero bi bilo mogoče delovati redno v drž. zboru. Baron Dipauli dela na to, da bi se ohranila desnica. — Govori se o odstopu več ministrov, o razpustu drž. zbornice, o premembah v ministerstvu itd. — Najbrže pa bo resnica ta, da do 6. jun., ko bo zopet odprt držav. zbor, se ne spremeni nič, marveč šele potem, ko se z nova pokaže nemogočnost, delovati z drž. zborom v sedanjih sestavi.

Iz avstrijske delegacije. — Avstrijska delegacija je nadaljevala v ponedeljek razpravljanje o proračunu ministerstva za zunanje stvari. O tej priliki je minister grof Goluchowski govoril precej pikro. S Čehi ni nikakor zadovoljen, ker so baje govorili nedostojno o tujih vladarjih in državah in ker da so nedostojni. Kajti l. 1898. da so ga hvalili glede postopanja v krcanskem vprašanju, sedaj ga pa napadajo radi istega. Sicer pa da je minister povedal malo novega. O združenju Bosne in Hercegovine z mornarico da ni bilo nikdar govora. Po sporazumjenju z Rusijo se pomen trozveze ni nikakor spremenil. Ista ni bila v nikakoli nevarnosti. Sestanek v Berlinu je imel le namen, da prežene vsaki dvom, če bi kdo mislil, da trozveze ni več. Italijo upoštevajo zelo v Berlinu in na Dunaju. Ni res, da bi bila trozveza za Italijo nesreča ter da vodi isto do gnojnega poloma. Če bi ne bilo trozveze, bi si Italija morala iskati drugih zaveznikov. Monarhija se ne umešava v notrajno politiko Srbije. Ni res, da delamo brez glave, brez določnega narodno-gospodarskega načrta. Grof Welsersheimb je odstopil iz zdravstvenih razlogov. Konzulatov ni mogoče vseh sistemizirati, ker nam manjka sredstev in osebja. Sami trgovci ne sodijo za konzule. Izganjanje tujih podanikov je vsaki državi v pravico, katere ne smemo odrekati nikomur. Kakor Prusija, delajo tudi Združene države. Sicer pa da je v tem oziru poslednji čas že boljše nego je bilo doslej. Izganjanje ne izvira toliko iz narodnih, kolikor iz gospodarskih vzrokov. S Turčijo se vrše pogajanja radi zvišanja carine od 8 na 10%. Minister želi, da se v notranji politiki napravi red, sicer bo monarhija o sklepanju trgovinskih pogodb trpela veliko škodo. Vojnih atašeev minister ne misli odpraviti. Vestni glede vojnega atašeev v Carigradu, Giesla, so pretirane govorice. Nastopanje na Kitajskem je nemogoče, ker nimamo primerne vojsne mornarice. Dogovori v Haagu se ratificirajo te dni.

Za ministrom je govoril se poročevalec, marki Bacquehem, na kar je bil proračun vnanjega ministerstva odobren ter so pričeli razpravljati o ordinariju za vojsko.

Del. Weigel je izrazil več želja, tičečih se Galiske, zlasti glede udeležitve o nabavkah za vojsko v primeru s številom novincev te dežele.

Na predlog Walterskirchena so zaključili debato. Del. Folzhofer je pripoznal uvedeno dveletno vojsko službo tako, da bi dobro izvežbane vojske čez dve leti puščali domov. Prej ali slej se mora pristopiti urejenju prezenčnega stanja. Priporočal je, da bi se dajalo kmetičkim sinovom in poljedelskim delavcem dopuste o letvi; naglašal je, da je v vojski potreben jednoten jezik ter predlagal resolucijo, da bi se za toplo večerjo mostva določilo 6 stot. za moža.

V nadaljnji debati o proračunu za vojsko je večer del. Gessmann priporočal uvedbo dveletne vojske službe vsaj za nekatere stroke vojaštva ter zboljšanje vojske hrane. Del. Keil je zahteval, da vojna uprava odpravi dvoje. Del. Zimmer je priporočal razširjenje pravice do enoletnega prostovoljstva na absolvente nižjih srednjih in meščanskih šol; s tem bi dobili potrebno število porabnih podčastnikov. — Vojni minister pl. Kriegerhammer je izjavil, da je za enostopenjsko budžetiranje. Rezervne zaloge pusek da so premajhne; vojne železnice imajo izvrstno gradivo; glede te stroke nas posnemajo celo Prusi. Ponovil je svoja, v odseku podana izvajanja glede vojnega kazenskega zakona. Letos je 27 absolventov vojaških višjih realk položilo zrelostni izpit na javnih realkah ter jim je tako, v slučaju telesne nesposobnosti za vojsko službo, omogočena druga karijera. Gojencem nekega kadetskega zavoda se je prepovedalo govoriti češki le zato, da se nauče nemščine v praksi. Potem sta bila redni in izredni proračun

vojske sprejeta z resolucijo, da je v prihodnjem proračunu zaračunati postavko za toplo večerjo, t. j. najmanj 6 stotink za vsakega moža.

O proračunu za mornarico je poveljnik mornarice admiral pl. Spaun rekel, da bi izdatna topla večerja za mornarice stala na mestu 4 st. 6 st. za moža. Ponovil je izjavo glede strojnih in obratnih inženjerjev ter rekel, da hoče ustanoviti nekaj višjih mest v tej službi. Glede samomorov je izjavil, da je bilo zadnjih 8 let 16 slučajev zaradi bojazni pred kaznijo, v 3 slučajih je bil vzrok samomorov ta, da dočelnikov ni veselila vojska služba.

Admiral se je izrekel proti pomnožitvi enoletnih prostovoljcev v mornarici. Gradivo za vojno mornarico se naroča iz večine, kolikor je to le mogoče, pri domačih tiskarnah. Sedanje prezenčno stanje mornarice je nezadostno; treba najmanj 2500 mož več, ki bi služili razdeljeni na 4 leta. Potem sta bila vsprejeta redni in izredni kredit mornarice in istotake dodatni krediti.

Včeraj je bilo drugo kosilo v čast delegacijam. Ob tej priliki sta govorila cesar in češki delegat Pacak o položaju. Pacak je prosil cesarja, naj upošteva želje in zahteve Čehov, pa bo mir v drž. zboru in drugod, in naj nikdar ne dopušta, da bi se jezikovni zakon uveljavil s § 14, ker to bi rodilo odpor redovne obsežnosti. Cesar mu ni dal nikake obljube.

Iz ogerske delegacije. — Ogerska delegacija je odobrila proračun za vojsko ter začela razpravljati o proračunu za okupirane dežele. O tej priliki je skupni finančni minister Kallay branil svoje postopanje. Prednicalo se mu je namreč, na stori premalo za razvitek ogerske trgovine v Bosni in Hercegovini. Minister je naglašal, da se ogerska trgovina v teh deželah stalno razvija. Prebivalstvo Bosne in Hercegovine je tako, da se nikdar ne zjednači popolnoma in amalgamira. Balkanski narodi se sicer upogibajo pod tujim jarmom, a podvržejo se ne nikdar odkritosrečno. — Govornik je omenil neki slučaj, ko je mlada Mohamedanka zbežala svojemu očetu, ker jo je hotel prisiliti v zakon z nečloveškim, starim možem, in agitacije, ki je nastala vsled tega. Pravili so namreč, da so hoteli dekle prisiliti, da prestopi v katoliško vero. Da-si je vlada storila vse, da se očetu vrne hčer, je niso mogli najti nikjer do danes. Sploh so Mohamedanci najbolj nezadovoljni živelj. Da-si se je ugodilo vsem njihovim zahtevam glede solstva, hočejo še več: zahtevajo, da se jim izroči uprava verskega zaklada (vakufa), česar pa se jim ne more dovoliti. Potem bi bili možilni država v državi. Isto bi potem lahko zahtevali katoliški in pravoslavni glede svojih verskih zakladov. Bas sedaj hoče neko mohamedansko odposlanstvo pred cesarja, da ga prosi v tej stvari. Minister ne more priporočati, da bi jih cesar sprejel. — Minister pl. Kallay je zaključil svoj govor z značilnimi besedami, da treba Bosno in Hercegovino vladati tako, da bo prebivalstvo umelo, kako je za ves svoj blagor dolžno hvalo avstro-ogerski monarhiji. — Proračun za okupacijsko ozemlje je bil odobren, istotako proračun za vojno mornarico ter sklepni računi.

Trebevič. — Veliko pevsko društvo „Trebevič“ v Sarajevu si je, ko se je okrepilo ter postavilo na trdne noge, nabavilo svojo društveno zastavo, katero razvije v nedeljo. Tako pevsko društvo v Sarajevu je gotovo velikega pomena, ki kaže vidno gibanje in napredovanje naših bosenskih bratov. Tem povodom izleti v Sarajevo preminog Hrvatot, okoli 2000, katerim se pridruži tudi nekaj slovenskih odposlancev, da bo častno zastopal cel slovenski jug. Tej lepislavnosti se v duhu pridružujemo ter kličemo vrlim Hrvatom od bregov bistre Soče: Ziveli!

Dr. Ferjančič o položaju. — Na volilnem shodu v Kranju v soboto je govoril državni poslanec dr. Ferjančič o položaju, kateri se suče v prvi vrsti okoli češke obstrukcije. Med drugim je rekel:

„Če se Čehom svetuje, naj opuste obstrukcijo — in mi Slovenci sami jim tudi to svetujemo — moramo vendar priznati, da imajo Čehi proti temu jako važne razloge, katere naj upoštevajo vsi, ki žele trajnih normalnih razmer v parlamentu. Če se danes obstrukcija opusti, se pač dosežejočasni vspehi, vladi in državi privolile bi se najnujnejše stvari, a ko bi potem večina zahtevala, da se kaj stori, kar spada v njen program, koj bi nastopila manjšina z obstrukcijo, in večina bi tako imela nalogo dovoljevati večkrat odložne stvari, sicer bi se pa samo to zgodilo, kar bi hotela manjšina. Tega položaja tudi ne izpremeni načrt jezikovnega zakona, katerega je predložila vlada. Ne oziiraje se na to, kakšen je ta načrt, se mora priznati, da bi tak ali boljši načrt, če bi se bil predložil tistikrat, ko so se narodbe razveljavile, vse drugače vplival, kakor sedaj, pod pogojem namreč, če bi se bili Nemci vzeli v obljubo, da ne obstruirajo proti jezikovnemu zakonu. Po svoji dolgotrajni obstrukciji so že bili tako vpehani, da bi se bili v to zavezali. Oni so pa brezpogojno zmagali in danes jih ni volja odpovedovati se skrajnih sredstev, če bi se poskušalo jezikovno vprašanje z večino urediti tako, da bi jim ne ugajalo.

Ti zakoni pač niso taki, da bi jih mogli Čehi sprejeti. Nečem se spuščati v podrobno razpravo zakonov, omenim naj

samo v obče, da bi ti zakoni potisnili češki jezik nazaj za sedanjost prakso.

Te in druge razloge imajo Čehi za svojo obstrukcijo, in vendar želimo in jim svetujemo, da bi jo vsaj začasno opustili. V to nas pa sili naš lastni kritični položaj. Kam pelje obstrukcija? Najprej k vporabi § 14. Pa ne gre več dolgo in to zato ne, ker s § 14. se ne dobi denarja, katerega država krvavo potrebuje, ker prihranki prejšnjih let so posli, in če je država nakazana samo na redne dohodke, lahko pride vsaki dan v finančne stiske. Tudi ni moč misliti v tem položaju na nikake investicije, bodisi večje ali manjše, recimo neizogibno potrebne železnice, ali kar posebno moje vollice zanima, poddržavljenje post, zgradbo sodnih poslopij itd. — Denar se dobi samo z absolutizmom, t. j. z zistiranjem ustave in moje mnenje je, da plovemo proti njemu, če se ne posreči, obstrukcije, naj je češka ali nemška, trajno ustaviti.

Vladanja s § 14. in se bolj absolutizma se imamo pa mi veliko bolj bati, kakor Čehi. Vsa važna mesta so zastavljena z našimi nasprotniki, in ob vsaki odgoditvi državnega zbora občitimo njih pest. Parlament je jedini kraj, kjer nam je moč zastopati svoje težnje, v deželnih zborih izven kranjskega smo ob besedo. Nam je toraj ležeče na tem, da pridemo zopet do normalnih parlamentarnih razmer. Želimo teh razmer zaradi uredbe jezikovnih razmer pri nas samih. Res, da se s sedanjimi predlogami vreja to vprašanje samo za Česko in Moravsko. A to, kako se vredi tam, je za nas velikega pomena, ker kar se tam prizna manjšinam, moralo se bode priznati manjšinam tudi pri nas. In tudi to je velikega pomena za nas, da se poskusa to vprašanje rešiti v državnem zboru. Obžalujemo, da Čehi tako strogo reklamirajo vredbo jezikovnega vprašanja za deželne zbore. Državni zbor je preobložen, dosti se da oddati deželnim zborom, a če se odda le-tom jezikovno vprašanje, je to naravnost vprašanje našega narodnega obstanka.

(Konec pride.)

Državnozborske volitve v Belgiji so se vršile te dni prvokrat po novem proporcionalnem sistemu. Volili so 76 senatorjev in 152 poslancev. Po novem zakonu dobi razmerno zastopstvo v obeh zbornicah vsaka stranka, ki dobi gotovo število glasov. Ozihih in nadomestnih volitev sedanji volilni red ne pozna; ako se sedež izprazni vsled smrti ali odložitve mandata, pride v zbornico namestnik. Volitev je strogo tajna in obligatorična. Kdor se brez opravičljivega vzroka ne udeleži volitve, obsoja ga mirovna sodnija na denarno globo. Torej nekaj povsem novega. Izvoljenih je 85 katolikov, 34 kršč. demokratov, liberalcev in radikalcev, 34 socialistov.

„Slovenska Matica“ vabi na CXXI. odborovo sejo, ki bo v Ljubljani dne 6. rožnika l. 1900. ob petih popoldne v društveni pisarni. Spored: 1. Naznanila predsedništva; 2. Odobrenje zapisnika o CXX. odborovi seji; 3. Poročilo gospodarskega odseka o računih za l. 1899. in o društveni hiši; 4. Poročilo o pripravah za občni zbor; 5. Tajnikovo poročilo; 6. Eventualia.

Vojna v južni Afriki. — Lord Roberts je brzojavil v terek iz Germistona, to je kraja, ki stoji tik Johannesburga, da je dospel tje, ne da bi zadel ob kak upor ter ne da bi Angležji bili kaj izgubili. Buri tega niso pričakovali, zato tudi so pustili na miru vse reči. Angležji drže železnice, ki gredo iz Johannesburga v Natal, v Pretorijo in v Klerksdorp. Mesto je mirno. Zlati rudniki doslej niso bili še razstreljeni. Roberts je pozval poveljnika mesta, naj se uda. Roberts upa, da v kratkem primarsira v Johannesburg na čelu svojih čet. Predno so prekorčili Angležji reko Vaal, so zadeli ob hud odpor pri Burih, katerih pa je bilo premalo, na angleški strani je bilo vojakov okoli 5000. — Neka brzojavka iz Kapstadta pripoveduje, da Krüger je zapovedal, razstreliti Johannesburg ter rudnike. — General Botha baje je imel te dni s Krügerjem posvetovanje, na katerem mu je svetoval nujno, da odnehajo od vojne, tudi oranjski predsednik Steijn je naklonjen miru, samo Krüger se ne uda, marveč hoče, da se vojna nadaljuje. — Angležji so na drugi strani zasedli tudi kraj Zeerust, oddelek njih pa koraka proti Lichtenburgu, mestu, ki je nekeje na sredi med Mafekingom in Johannesburgom. Vsled vednega prodiranja naprej se nadejajo Angležji, da skončajo vojno v kakih treh tednih.

Gledé na to piše list „Novosti“: „Le se nekaj tednov, morda tudi le samo dnij, pravi ta list, in trenotek za mirovna pogajanja napoti. — Tedaj se definitivno pokaže, ali se more smatrati Anglijo za visoko kulturno državo v moralnem smislu, ali pa se postavi v vrsto srednjeveških polbarbarskih držav. Vse bo zavisno od tega, ali bo Anglija vojna priznati neodvisnost obeh republik, ali pa jo kratkoma priklapi svoji posesi. Odkrito povedano, mi prav malo zaupamo viteškim čutom Angležev, smemo pa vsaj izraziti nado, da jih bo že navadni politični razum silil k zmernosti. V mejnarodnem življenju kakor v vsakem drugem je navada in nujno potrebno, da se ponos položi na stran in pravočasno spozna lastne napake. Pri sklepanju miru z Buri naj bi Angležji pomislili, da se ne gre v toliki meri za maševanje za dogodke preteklosti, pri katerih je pa Anglija mnogo več

zakrivila nego Buri, marveč urediti je treba le južno-afriške razmere za bodočnost. Politiška modrost zahteva, da se Burum prepuste vsaj one pravice, ki so jih uživali do leta 1884., do sklepa ene pogodbe, ki je bila s sedanjo vojsko razveljavljena“.

Angleži upajo, da še tekom tega tedna, ko vzame Johannesburg, pride lord Roberts v Pretorijo, ter da potem bo konec vojne. Predsednika Krüger in Steijn imata baje že vse pripravljeno, da ubežita.

Raznotero. — Dunajski Čehi so priredili v nedeljo v Praterju shod, na katerem so protestovali proti lex Kolisko, po kateri bi moral biti za Nizje-Avstrijsko učni jezik v solah izključno le nemški. In na Dunaju živi na tisoče in tisoče Čehov. — V Krakovu je pobegnil odvetnik Kastory, potem ko je poneveril 600.000 K. — Na parisko razstavo je prišlo 2000 angleških delavcev. — V nekem gozdiču pri Skednju so našli v nedeljo obešenega starčka. Kdo je, niso mogli dognati. — Pevsko društvo „Lipa“ v Bazovici priredi v ponedeljek v gostilni „pri Lipi“ veliko veselico s petjem, godbo, telovadbo in plesom. — V francoskem ministerstvu nastaja kriza. Podal je ostavko vojni minister Gallifet. — Vojak Peter Sinkovič v Pulju je razsajal v ponedeljek po noči v hiši nekega stotnika. Vsled tega so pozvali redarstvo, katero je prišlo z vojaško patruljo. Ko je Sinkovič to začutil, se je skril pod streho. Ko so redarji hoteli odpreti vrata, je odprl ista Sinkovič ter se zakadil v redarja M., da se je ta prekučil po stopnicah. Ranjen je težko, vojaka so zaprli. — Pri volitvah v 3. razr. v upravni svet mestne davčne občine v Pazinu je zmagala hrvatska stranka z 80 glasovi. — Na Kitajskem je buknila vstaja, katere se širi nevarno, da so oblastva v skrbeh. — 28. t. m. se je na Hrvaškem pri Zenici utrgal oblak. Voda je odnesla osem hiš, in bati se je, da vzame s seboj tudi železniški most. Škoda je ogromna!

Narodno gospodarstvo.

Trgovina z železom „Mercur“ v Celju. — Ker se v Celju ustanovljena združna trgovina z železom ni uradno registrovala („različni vetrovi“), je na lastni račun celo podjetje prevzel g. Peter Majdič ter odprl prodajalno v Celju, Graska ul. št. 12. Trdka se glasi: Peter Majdič, trgovina z železom „Mercur“.

Ta železna trgovina je jela v ponedeljek dne 28. t. m. delovati. Začetek kaže, kako potrebna je bila ta trgovina in res hvaležni morajo biti gospodu Majdiču, do je zmagal vse zapreke, ki so se stavile temu podjetju. Trgovina posluje na debelo in drobno.

Pripravljanje k trgovskim pogodbam. — Ni dolgo temu, kar smo konstatovali dejstvo, da se pri nas vse premalo živahno pripravljamo za nove trgovske pogodbe. Omenjali smo tudi sestavo colnega tarifa ter našim čitateljem pokazali knjizico „Progressive Zölle“. Danes pa že moramo povedati, da se je tudi pri nas delo nekako pospešilo. K temu je seveda prispel dogovor mej centralno zavezo industrijalcev in pa mej trgovskimi in obrtnimi zbornicami. Zanimiva je pa borba agrarnih zajmov z industrijalnimi. In videti je, da nastane prav trd gospodarski boj, kakršnega se nismo imeli, kar se tiče obsega, intenzitete in — trme. Najnovejši čas sta vzbudila dva nazora v tem vprašanju precejšno zvedavost, namreč načrt skemata colnega tarifa, katerega je izdelalo in vladi predložilo cilo nižje avstrijsko obrtno društvo, in pa izjava češkega odseka deželnega kulturnega sveta kraljevstva Češkega. Temeljna razlika zajmov industrijalnih in poljedelskih se pojavlja v naziranju na žitno colnino.

Deželni kulturni svet češki trdi, da sedanje žitne cene komaj zadostujejo, da si gospodar, in to mali in veliki, komaj nagradi svoj pridelovalne stroške, in zato zahteva, da se domači poljedelec varuje pred pljujo konkurence z colninskimi sredstvi. Tendence tu je brez dvombe: višjo colnino trebamo, višjo nego dosedaj. Nižjaavstrijsko obrtno društvo pa je proti vsakemu zvišanju colnine na poljedelske pridelke in živino. Navaja seveda tudi, zakaj je proti. Trdi, da je naša hrana nedostopna, potreba mesa in kruha sorazmerno mala; na posameznika pri nas pripade manj kot drugje. To bi se pa se zmanjšalo, če bi se colnina zvišala. Vendar sta pa obe izjavi v nečem jedini, namreč v tem, da samo colninski obramba ne reši niti našega poljedeljstva niti industrije, temveč, da tu potreba razumne gospodarske politike!

Vinčarjev kažipot. — Navod, kako vinograde na novo zasajati in kako jih obdelovati. Spisal Ivan Belé, potovalni učitelj na vinorejski šoli v Mariboru. Cena 60 vinarjev (30 kr.), s pošto 10 vni. več. Kdor jih vzame 12 komadičev, dobí jeden povrh. Str. 63. velikega formata. — Tako se glasi naslov knjizice, ki teoretično razlaga o vinogradništvu. Svoje delo je pisec razvrstil v 10 poglavij, zato je prav pregledno. G. Belé je pred leti že napisal knjigo „Trtna us in trtoraja“, katere pravzaprav je nadaljevanje je „Vinčarjev kažipot“. Mi bi želeli, da si naši vinogradniki knjigo omislijo, brez dvombe jim bo tudi prav zelo koristila. In tudi prav po ceni je.

Fran Wilhelmov odvajajoči čaj

od
Frana Wilhelma
lekarnarja v Neunkirchen
(Spodnje Avstrijsko)
dobiva se v vseh lekarnah. Zavoj stane
2 kroni av. velj.

Prave in edine železčne kapljice,

(Varstvena znamka)



Zdravilna moč teh kapljic je neprekosljiva. — Tekapljice *predijo redno prebavljanje*, če se jih dvakrat na dan po jedno žličico popije. *Okrepé po-*
St. Anton Padov. *kvarjeni želez-*
stori, *da zgine v kratkem času*
omati in života lenost (mrtevost).
Te kapljice tudi stori, *da človek*
raji je. —9

Cena steklenici 30 kr.

Prodajajo se v vseh glavnih lekarnah na svetu. Za naročitev in pošiljatve pa jedino le v lekarni

Cristofolletti v Gorici.

Klepar Artur Makuc

Ozka ulica 1, Gorica Via Stretta 1
priporoča

škopilnice proti peronospori
(ponovljene po Vermorelovi sestavi.)
Baker je trd in svetel. Zaliske valvole se more lahko premeniti. Škopilnica je sestavljena priprosto in tako, da škropi lahko na tri načine po volji lastnika.

Cena je zelo nizka.

Stroj za žveplanje sodov, iz cikanega železa.

Prilaga za obvarovanje vina pred plesnobo in cikanjem pri točenju iz soda (kan).

Meh za žveplanje grozdja raznih sistemov. — Cevi iz gume za vsakovrstne škropilnice.

Sprejema v popraviljanje vsakovrstne druge škropilnice, kakor tudi prevzema vsa druga v kleparsko obrt spadajoča dela.

Karol Draščik,

pekovski mojster in sladničar
v Gorici na Kornu št. 3.

— priporoča vsakovrstno pecivo, kolače za birmance, torte i. t. d.

Priporoča se slavnemu občinstvu za mnogobrojna naročila ter obljublja solidno postrežbo po jako zmernih cenah.

Slavnoznana
Švarova gostilna v Komnu
se odda

takoj v najem

z vsemi potrebnimi prostori, Pogodba po govoru, bodisi od litra ali pa proti letni najemščini.

Dobi
se
povsod

Kalodont

pri-
poznano
najbolje sred-
stvo za čišče-
nje z o b.

Glas gre po deželi

da so se testenine „Prve kranjske tovarne testenin Žnidaršič & Valenčič iz Ilirske Bistrice“ priljubile v vsaki rodini kjer so jih pokusili. Makaroni fidelini in razne vloge za na juho so zanesljivo prave le v kartonih po 1/2 kg z gornjo firmo.

Anton Obidič,

čevljar

v Semeniški ulici šte. 4

v Gorici,

priporoča se

za raznovrstna naročila po meri

za gospe in gospode.

Naročila se izvršujejo hitro.

Anton Potatzky v Gorici.

Na sredl Raštelja 7.

TRGOVINA NA DROBNO IN DEBELO.

Najceneje kupovališče nirsborškega in drobnega blaga ter tkanin, preje in nitij.

POTREBŠČINE

za pisarnice, kadilce in popotnike.

Najboljše šivanke za šivalne stroje.

POTREBŠČINE

za krojače in čevljarje.

Svetlinjice. — Rožni venel. — Masne knjižice.

Hišna obuvala za vse letne čase.

Posebnost:

Semena za zelenjave, trave in detelje.

Najbolje oskrbljena zaloga za kramarje, krošnjarje, prodajalce po sejnih in trgih ter na deželi. 2 35—8

KAVA

DRUŽBE

SV. CIRILA IN METODA V LJUBLJANI

Ivarina je najboljša cikorija.



ZALOGA

PRI

IV. JEBAČINU

V LJUBLJANI.

Cenjena gospodinja!

Ne dajte si usiljevati drugih izdelkov cikorij, ampak zahtevajte povsod najboljši pridevek k pravej bobovi kavi, to je cikorija ali: „Kava družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani“

Dobiva se povsod!

Glavna zaloga pri: IVANU JEBAČINU v Ljubljani.

Maurenčič Franc,

čevljarski mojster

v ulici sv. Antona (Kopačeva hiša) št. 7,

priporoča svojo dobro urejeno čevljarsko delavnico, kjer postreže z napravo vsakovrstnih čevljev bodisi finega izdelka ali priprostega po vsaki modi. Izdelki so trpežni ter dobrega usnja. Zagotavlja dobro delo in točno postrežbo po zmernih cenah.

—● Mihael Potočnik — Gorica —●

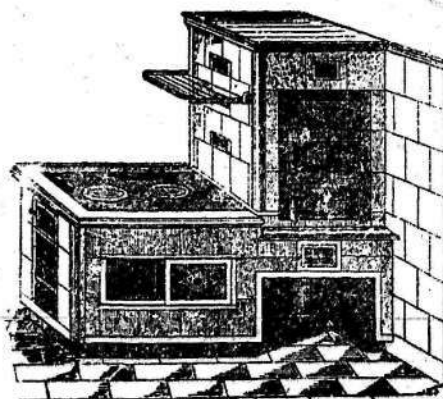
Židovska ulica 3 (via Ascoli 3.)

VELIKA ZALOGA PEČIJ, VSAKE VRSTE

iz majolike in porcelana.

V zalogi so vedno tudi ognjišča vsake vrste, stavbeni dimniki, ilovnate cevij i. t. d. vse po najnižjih cenah.

Postavljam ognjišča, pečij in izvršujem vsa v to obrt spadajoča dela solidno in po zmernih cenah.



Ustanovljena
l. 1891.



Odlikovana
l. 1894.



Odlikovana tovarna vsakovrstnega

POHIŠTVA

Ivan Doljak v Solkanu

pri Gorici

V lastni hiši. Lastne žage.

ZALOGA

vsakovrstnega pohištva, kompletnih spalnic, jedilnic in sprejemnic, od najnavadnejšega do najfinejšega sloga; vsakovrstnih slik, zreal, okvirjev in stolic, kakor tudi vseh tapetarskih izdelkov.

Zaloga vsakovrstnih desk mehkega in trdega lesa; velika izbirtka obkladkov (remeša) in strugarskih izdelkov, kakor tudi vseh k mizarski, strugarski in tapetarski stroki spadajočih potrebščin.

Blago se razpošilja na vse kraje prosto postaja Gorica. Jamči se za točno in solidno postrežbo.



Kathreiner

je samo pravi v znanih

Kathreinerjevich zavojih!

Zatoraj nikoli v odprtih ali v drugih za prevaranje računajočih ponarejenih zavojih.

Kathreiner Kneippova sladna kava

je najokusnejša, kakor tudi edino zdrava in zraven tega najcenejša primes k bobovi kavi.

Kathreiner Kneippova sladna kava

bode z veseljem in z vedno raztočem učinkom v stotisoč družinah použita.

Kathreiner Kneippova sladna kava

je tam, kjer se zavoljo zdravja bobova kava prepove, najboljši nadomestek.